

זוהר חדש

פְּרֻשַׁת וַיֵּצֵא

מִדְרַשׁ הַנֶּעְלָם

וַיֵּצֵא יַעֲקֹב. א (דניאל ב) יָדַע מָה בַּחֲשׂוֹכָא וְנִהוֹרָא עֲמִיה שְׂרִי,
 אַף עַל גַּב דְּנִהוֹרָא עֲמִיה שְׂרִי, יָדַע מָה בַּחֲשׂוֹכָא.
 וְהֵינֵנו דְּכַתִּיב, (ירמיה כג) אִם יִסְתֵּר אִישׁ בַּמַּסְתָּרִים וְאֲנִי לֹא
 אֶרְאֶנּוּ נְאֻם ה' וּמִי אֲרִ"י הַכִּי, וְהָא אֲמָרְן דְּהָא חֲכָמָא הוּא
 בַּסְּמִיכוּתָא דְקָרְאִי, בְּכָל מָה דְאִיתְמַר, וְהָאִידְנָא פְּשִׁיטוּתָא
 דְקָרְא צְרִיכְנָא, דְאֲבָרְהֵם הוּא, וַיִּצְחָק הוּא, וַיַּעֲקֹב הוּא. אָמַר
 לִיה אַף עַל גַּב דְּהוּו, חֲכָמָא דְקָרְאִי אֶסְתַּכְּלָנָא לְמַנְדַּע.
 רַבִּי יִצְחָק פְּתַח, (תהלים טו) מִזְמוֹר לְדָוִד ה' מִי יִגּוֹר בְּאַהֲלָךְ מִי
 יִשְׁכֵּן בְּהַר קִדְשֶׁךָ הוֹלֵךְ תָּמִים וּפְעַל צֶדֶק וְדַבַּר אֱמֶת
 בְּלִבּוֹ וְגו'. מֵאִי מְשַׁמַּע, אָמַר רַבִּי יְהוּדָה בַּר רַבִּי יוֹסִי, אֵלֶיךָ
 עֲשָׂרָה, אֵינֹן בְּנֵגֵד עֲשָׂרַת הַדְּבָרוֹת, שְׁעֵתִידִין בְּנֵי שָׁל
 יַעֲקֹב, לְקַיִּים בַּמָּקוֹם הַהוּא.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, וְהָא חַד סַר אֵינֹן. אָמַר לִיה (שם חסרה אות ד)
 לֹא רָגַל עַל לְשׁוֹנוֹ, לֹא עָשָׂה לְרַעְהוּ רָעָה, חַד מְלָה
 אֵינֹן. דְּכָל הַמְּרַגֵּל בַּחֲבֵרוֹ, מִיָּד עָשָׂה עִמּוֹ רָעָה. לֹא רָגַל
 בְּלְשׁוֹנוֹ לֹא עָשָׂה עִמּוֹ רָעָה. וְכִי מֵאֵן שׁוֹיָא לְאֵלֶיךָ, בְּנֵגֵד
 עֲשָׂרַת הַדְּבָרוֹת.

אָמַר רַבִּי, כְּלָהוּ עֲשָׂרַת הַדְּבָרוֹת, מִשְׁתַּמְעֵי מִינֵייהוּ. הוֹלֵךְ
 תָּמִים, בְּנֵגֵד אֲנָכִי ה' אֱלֹהֶיךָ. מְלַמֵּד שְׁעָרֶיךָ אָדָם

לְקַבֵּל עָלָיו אֵימַת עוֹל מַלְכוּת שָׁמַיִם, וְאִין לוֹ רְשׁוּת לְהַרְהֵר
 בְּמָה שְׂאִינוּ יָכוֹל לְהַשְׁיֵג, מִשְׁמַע דְּכְתִיב אֲנָכִי ה' אֱלֹהֶיךָ
 סְתָם. כְּתִיב הָכֵא הוֹלֵךְ תָּמִים, וְכְתִיב הָתָם (דְּבָרִים יח) תָּמִים
 תִּהְיֶה עִם ה' אֱלֹהֶיךָ. וְאִין לְךָ רְשׁוּת לְהַרְהֵר עַל מָה שְׂלֵא
 הוֹרְשִׁית.

וּפְעַל צְדָק, כְּנֻגַד לֹא יִהְיֶה לְךָ אֱלֹהִים אֲחֵרִים עַל פְּנֵי לֹא
 תִשְׁתַּחֲוֶה לָהֶם וְלֹא תִעֲבָדֵם. מִכָּאן אָמַר רַבִּי יְהוּדָה,
 אִין לְךָ דְּבַר עוֹמֵד כְּנֻגַד חִילוּל ה'. מִנָּא לָן. מִמַּסִּית. דְּכְתִיב
 (שִׁם יג) יָדָךְ תִּהְיֶה בּוֹ בְּרֵאשׁוֹנָה לְהַמִּיתוֹ. לָמָּה, כִּי בִקֵּשׁ
 לְהַדְרִיחֲךָ מֵעַל ה' אֱלֹהֶיךָ. וְאִי קָטִיל לִיה, נִקְרָא צְדִיק, מִקְנֵא,
 וּפְעַל צְדָק, וְזֵהוּ וּפְעַל צְדָק.

וְדַבֵּר אֱמֶת בְּלִבְבוֹ, כְּנֻגַד לֹא תִשָּׂא אֶת שֵׁם ה' אֱלֹהֶיךָ
 לְשׁוֹא. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, לִית אֵינּוֹן כְּסֻדְרָן, וְאִף עַל
 גַּב דְּלִית אֵינּוֹן כְּסֻדְרָן, לִית לָן בָּה. לֹא רָגַל עַל לְשׁוֹנוֹ לֹא
 עָשָׂה לְרַעְהוּ רָעָה, כְּנֻגַד לֹא תַעֲנֶה בְּרַעַד עַד שָׁקֵר. וְחִרְפָּה
 לֹא נִשָּׂא עַל קְרוֹבוֹ, כְּנֻגַד מְחַלֵּל שְׁבָתוֹת בְּפִרְהָסְיָא. ר' יוֹסִי
 אָמַר, כְּנֻגַד לֹא תִגְנוֹב. דְּכְתִיב, (שְׁמוֹת כב) אִם זָרְחָה הַשֶּׁמֶשׁ
 עָלָיו.

(תהלים טו) נִבְזָה בְּעֵינָיו נִמְאָס, כְּנֻגַד לֹא תִרְצֵחַ. מֵאן דְּאִיהוּ
 נִבְזָה בְּעֵינָיו, לֹא יַעֲבִיד קְטָטָה דִּיקְטוּל, וְלֹא
 יִקְטְלוּנִיה.

וְאֵת יִרְאִי ה' יִכְבֵּד, כְּנֻגַד כִּפְדָּא אֶת אֲבִיךָ וְאֵת אִמְךָ. אָמַר

רַבִּי יוֹסֵי, עַל הַכֹּל חַיִּיב אָדָם לְכַבֵּד אָבִיו וְאִמּוֹ, יֵצֵא
מִכָּלֵל זֶה, אִם יֵאמְרוּ לוֹ לַעֲבוֹר עַל דְּבַרֵי תוֹרָה אוֹ לַעֲבוֹד
עֲבוֹדָה זָרָה, שְׂאִינוּ חַיִּיב לְכַבֵּדָם. הִדָּא הוּא דְכֹתִיב וְאֵת
יִרְאִי ה' יִכְבֹּד.

נִשְׁפַּע לְהִרְעוּ וְלֹא יָמִיר, כְּנֶגֶד לֹא תִנָּאֵף. דִּהָא אִם יֵצְרוּ בְּעֵי
לְשִׁלְטָנָא עֲלֵיהּ, יִטִּיל שְׁבוּעָה עַל יֵצְרוֹ, כְּבוּעֵזוֹ, דְּאָמַר
(רות א) חֵי ה' שְׁכָבִי עַד הַבֹּקֶר.

(תהלים טו) כִּסְפוֹ לֹא נָתַן בְּנִשְׁךְ, הָאִי הוּא כְּנֶגֶד לֹא תִנְנוּב.
דְּאִי הוּא לָא אֲוִיף בְּרַבִּיתָא, וְדֵאִי לָא יִזִּיל וְיִנְנוּב.
וְשִׁחַד עַל נְקִי לֹא לָקַח, כְּנֶגֶד לֹא תִחַמַד.

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי בֶּן קִיסְמָא, כְּנֶגֶד אֱלוֹהֵי נְאֻמַר בְּיַעֲקֹב עֲשֶׂרָה
אַחֵרִים, דְּכֹתִיב (בראשית כח) וַיִּפְגַּע בַּמָּקוֹם, א'. וַיִּלָּן שָׁם,
ב'. כִּי בָא הַשָּׁמֶשׁ, ג'. וַיִּקַּח מֵאֲבְנֵי הַמָּקוֹם, ד'. וַיִּשֶׂם
מֵרֵאשׁוֹתָיו, ה'. וַיִּשְׁכַּב בַּמָּקוֹם הַהוּא, ו'. וַיַּחֲלוֹם וְהִנֵּה סֻלָּם
מַעֲבָר אֲרָצָה, ז'. וְרֵאשׁוֹ מַגִּיעַ הַשָּׁמַיְמָה, ח'. וְהִנֵּה מַלְאָכֵי
אֱלֹהִים, ט'. עוֹלִים וְיוֹרְדִים בּוֹ, י'. הָא עֲשֶׂרָה.

דְּבַר אַחֵר וַיִּפְגַּע בַּמָּקוֹם, רַבִּי בּוֹ פִתַּח, (שיר השירים א) אֵל
תִּרְאֵנִי שְׂאֵנִי שְׁחַרְחַרְתָּ שְׁשׁוּפְתַנִּי הַשָּׁמֶשׁ בְּנֵי אִמִּי
נִחְרוּ כִי שָׁמְנִי נִטְרָה אֵת הַכְּרָמִים כְּרָמִי שְׁלִי לֹא נִטְרָתִי. הָא
אֶתְחַזֵּר עַל יַעֲקֹב, דְּשִׁלְטָנָא דְיַעֲקֹב בְּקַדְמִיתָא הוּא שְׁמִשָּׂא,
וְאֶתְחַזֵּר הַהוּא שׁוֹלְטָנָא לַעֲשׂוֹ, וְאֶתְעַבֵּר מִנִּיהּ. וַיַּעֲקֹב אָמַר,
אֵל תִּרְאֵנִי שְׂאֵנִי שְׁחַרְחַרְתָּ, דִּהָא אֶתִּיִּהִיבֵת לִי שְׁלְטָנָא

דְּסִיְהָרָא, דְּהִיא אוֹכְמָא לְעִידָנִין וְזִמְנִין. שְׁשׂוּפְתַי הַשָּׁמַשׁ,
כִּד אֶתְעֵבֵר מְנִי שְׁלִטְנָא דְשָׁמְשָׁא.

בְּנֵי אַמֵּי גָּחְרוּ בִּי, זְהוּ עֵשׂוּ. דְּכִתְיִב, (בְּרַאשִׁית כז לא ברור שזו
המקום) וַיִּשְׁטַם עֵשׂוּ אֶת יַעֲקֹב. שְׁמֵנִי נִטְרָה אֶת הַכְּרָמִים,
דְּכִתְיִב (שם לא) הָיִיתִי בַּיּוֹם אֲכַלְנִי חֶרֶב וְקָרַח בְּלִילָהּ. כְּרָמֵי
שְׁלִי לֹא נִטְרָתִי, דְּכִתְיִב (שם ל) וְעַתָּה מָתִי אַעֲשֶׂה גַם אֲנֹכִי
לְבֵיתִי.

(שם כח) וַיִּפְגַּע בַּמָּקוֹם, רַבִּי יַצְחָק אָמַר, בְּאִיזָה מָקוֹם פָּגַע,
בַּמָּקוֹם שְׁעֵתִיד לְעֵמוֹד בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, וְהִתְפַּלֵּל שָׁם.
רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, הַיּוֹם הָיָה גְדוֹל, וְרָצָה לְהַלּוֹךְ וְלֹא יָכִיל.
אָמַר רַבִּי יוֹסִי, הִתְפַּלֵּל בְּאוֹתוֹ מָקוֹם, וְהִתְחִיל לְהִתְרַעַם
לְפָנָי קוֹנוֹ, עַל דְּאֶתְעֵבֵר מְנִיָּה הֵהוּא שׁוֹלְטְנָא
דְּשָׁמְשָׁא, הֲדָא הוּא דְּכִתְיִב וַיִּלָּן שָׁם. כְּמָה דְּאֶתְ אָמַר (שמות
טו) וַיִּלּוֹנוּ הָעָם עַל מֹשֶׁה, לָשׁוֹן תִּרְעוּמוֹת. וְלָמָּה, מִפְּנֵי כִי בָּא
הַשָּׁמַשׁ, דְּאֶתְעֵבֵר מְנִיָּה וְאֶתִּיהִיבֵת לְעֵשׂוּ.

מָה עָשָׂה יַעֲקֹב, הִתְחִיל בּוֹכָה. מִיָּד וַיִּקַּח מֵאֲבְנֵי הַמָּקוֹם
וַיִּשֶׂם מֵרָאשׁוֹתָיו, כְּדִי לְצַעַר נַפְשׁוֹ. כִּיּוֹצֵא בְּדָבָר וַיִּקְחוּ
אֲבָן וַיִּשְׂימוּ תַחְתָּיו וַיִּשָּׁב עָלֶיהָ.

וַיִּקַּח מֵאֲבְנֵי הַמָּקוֹם, אָמַר רַבִּי יוֹסִי אֲבָן אַחַת מִמֶּשׁ הִיָּתָה.
מִשְׁמַע דְּכִתְיִב מֵאֲבְנֵי, וְלֹא אֲבָנֵי. כְּמָה דְּאֶתְ אָמַר
מִבְּנוֹת הַכְּנַעֲנִי, וְלֹא אָמַר אֲלֵא אַחַת. הֲדָא הוּא דְּכִתְיִב,
(בְּרַאשִׁית כד) אֲשֶׁר לֹא תִקַּח אִשָּׁה לְבְנֵי מִבְּנוֹת הַכְּנַעֲנִי, אַחַת

מֵהֵן.

פֶּתַח הַהוּא יוֹדְאֵי וַאֲמַר, (בראשית ל) וַיִּקַּח לוֹ יַעֲקֹב מִקַּל לְבָנָה
 לַח וְלוֹז וְעֶרְמוֹן. וַיִּקַּח לוֹ לְגֵרְמִיָּה, וְלִתְקוּנִיָּה. מִקַּל
 לְבָנָה, דָּא רָזָא דְּוֹא"ו דְּשָׁמָא קִדְיִשָּׂא, דְּאִקְרִי תַּפְאֶרֶת.
 דְּאִיְהוּ אֶחִיד בְּה. וְאִיְהוּ פְּגוּוֹנָא דְּמִקַּל. לְבָנָה, בְּן לְהֵאִי
 עִלָּאָה סְתִימָאָה. לַח, מְסִטְרָא דְּמֵיָא דְּאִקְרוּן חֶסֶד. וְלוֹז,
 מְסִטְרָא דְּאֵשׁ דְּאִקְרִי גְבוּרָה. וְעֶרְמוֹן, מְסִטְרָא דְּגֵרְמִיָּה
 וְחוּלְקִיָּה. כְּלָלָא דְּכָל גְּוֹנִין. דְּהָא יַעֲקֹב חִפְיָמָא הָוָה
 בְּעֶרְמִימוּתָא.

וַיִּפְצֹל בְּהֶם פְּצָלוֹת לְבָנוֹת. בְּהֶם, בּוֹ הָוָה לִיָּה לְמִימַר, דְּהָא
 מִקַּל חַד הָוָה. מֵאִי בְּהֶם, בְּכָל אֵינּוֹן ז' דְּרִגִּין, דְּרִמִּיזִין
 בְּקִרְא, (דברי הימים א כט) וְדָלָד ה' הַגְּדֹלָה וְהַגְּבוּרָה. אֲשָׁלִים לֹון
 בְּאֵינּוֹן קִילּוּפִין חוּרִין, דְּקָלִיף בְּהוּ סְטְרָא דְּאֵשׁ, וְאֶסְחַר לֹון
 לְסְטְרָא דְּמֵים. הָדָא הוּא דְּכְתִיב מִחֲשַׁף הַלְבָן אֲשֶׁר עַל
 הַמַּקְלוֹת.

תָּא חֲזִי, ז' מַעְלוֹת מִמַּקְלוֹת, רְמִיזִין בְּהֵנִי קִרְאֵי. וַיִּקַּח לוֹ
 יַעֲקֹב מִקַּל, חַד. אֲשֶׁר עַל הַמַּקְלוֹת, תְּרִין. הָא תְּלַת.
 וַיֵּצֵג אֶת הַמַּקְלוֹת, תְּרִין, הָא חֲמִשָּׁה. יַחֲמוּ הַצֹּאן אֶל
 הַמַּקְלוֹת, הָא ז'.

וַאֲיִנּוֹן רָזָא דְּז' קוּלוֹת, וַאֲיִנּוֹן רָזָא דְּכְתִיב, (משלי ט) חָצְבָה
 עֲמוּדֶיהָ שִׁבְעָה. וַאֲיִנּוֹן ז' יוֹמֵי בְּרֵאשִׁית, דְּנִהְרִין
 מִרְאשִׁית, דְּאִקְרִי חֲכָמָה. וַאֲיִנּוֹן ז' סְמִכִין, דְּאִקִּים קוּדְשָׁא

בְּרִיךְ הוּא עֲלֵיהֶוּ עֲלֵמָא, וְכוּלָא בְרָזָא דְשִׁמְא קְדִישָׁא.
 תָּא תְּזִי, כַּד הָוָה הָאִי מַקְל בִּידוֹ דִּיעֲקֵב שְׁלִימָא, קְרִי לִיה
 אֹרִייתָא מַקְל. וְכַד הָוָה בִּידֵיהֶוּ דְמֹשֶׁה וְאַהֲרֹן, קְרִי
 לִיה מִטָּה. הֲדָא הוּא דְכְּתִיב, (שְׁמוֹת ד) וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֶת מִטָּה
 הָאֱלֹהִים בִּידוֹ. וְאַהֲרֹן נָמִי אֶחִיד בֵּיה. מַה בֵּין הָאִי לְהָאִי.
 אֲלָא רָזָא עִלְגָּא הוּא, כַּד הָוָה בִּידוֹ דִּיעֲקֵב, קְרִי לִיה
 אֹרִייתָא מַקְל, מְסִטְרָא דְקַל, דְּהָא יַעֲקֹב קוּל אִיקְרִי,
 דְּכְּתִיב (בְּרֵאשִׁית כז) הַקֵּל קוּל יַעֲקֹב. וּבְקוּל אֶחִיד, דְּהָא דְרַגְיָה
 הוּא.

וְכַד הָוָה בִּידֵיהֶוּ דְמֹשֶׁה וְאַהֲרֹן, דְּאִינוּן אֶחִידִין בְּנֵצִ"ח
 וְהוּ"ד, דְּאִינוּן תְּרִין סְמְכִין, אִיקְרִי מִטָּה, לִישְׁנָא
 דְּסְמְכָא. דְּהָא עַל יְדֵי אֶסְתְּמִיךְ עֲלֵמָא בְּאֹרִייתָא, דְּנִפְיָא
 מִבֵּין תְּרִין לְמוּדֵי ה' וְאַתְיִיהִבָּא עַל יְדֵיהֶוּ. וְעַל דְּאִינוּן
 סְמְכִין לְעֲלֵמָא בְּאֹרִייתָא, דְּנִפְיָא מִבֵּין נֵצִ"ח וְהוּ"ד, דְּאֶחִידִין
 בְּהוּ. קְרָא לִיה מִטָּה. וּמֵאן דְּאֶחִיד בְּאֹרִייתָא, סְמְכָא לִיה,
 וּמְחֻזְקָא לִיה עַל יַרְכוּי, דְּלָא יִסְטִי לְיַמִּנָּא וּשְׁמָא לָא.

זְכַאִין אִינוּן יִשְׂרָאֵל, דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יְהִיב לְהוּן
 אֹרִייתָא, לְגַלְגָּא לֹון רְזִין עִלְגָּאִין. מֵאן דְּאֶחִיד
 בְּאֹרִייתָא, סְמְכָא לִיה, וּמְחֻזְקָא לִיה עַל יַרְכוּי, דְּלָא יִסְטִי
 לְיַמִּנָּא וּלְשְׁמָא לָא. זְכַאִין אִינוּן יִשְׂרָאֵל דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא
 יְהִיב לֹון אֹרִייתָא, לְגַלְגָּא לֹון רְזִין עִלְגָּאִין. עֲלֵיהֶוּ בְּתִיב
 (דְּבָרִים ד) וְאַתֶּם הַדְּבָקִים בְּה' אֱלֹהֵיכֶם חַיִּים בְּלָכֶם הַיּוֹם.

מְדַרְשׁ הַנֶּעְלָם

רַבִּי זִירָא עָאֵל קַמִּי רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן עֲרָךְ, אֲשַׁכְּחִיהּ דְּהוּהּ
 יְתִיב, וְעֵינָיו נִבְעֵין מִזָּא, וְהוּהּ מְרַחֵישׁ בְּשַׁפְּוֹתֶיהּ וּבְכִי,
 תּוֹר לְאַחֲרוּי רַבִּי זִירָא. אָמַר לְשַׁמְשִׁיהּ, מַאי הָאִי דִּיתִיב מַר
 וּבְכִי, אָמַר תְּרִי זְמִי עֵילִינָא לְקַרְבָּא נְבוּי, וְלֹא יְכִילָנָא. עַד
 דְּהוּוּ יְתִיב, חֲמוֹן לִיהּ דְּעָאֵל לְאַדְרִיחֵהּ, עַד דְּנִחַת, הָוּה קָלִיחֵהּ
 אֲזִיל בְּבִיתָא וּבְכִי.

שָׁמַע דְּהוּהּ אָמַר, אַבְנָא אַבְנָא, אַבְנָא קַדִּישָׁא עֵילָאָה עַל
 כָּל עֲלָמָא, בְּקַדוּשְׁתָּא דְּמֵאֲרָךְ, זְמִינִי בְּנִי עֲמִמָּיָא
 לְאַתְזִלְזִלָא בְּךָ, וְלֹאֲוֹתְבָא גּוֹלְמִי מְסַאֲבִין עֲלֶךָ, לְסַאֲבָא
 אַתְרָךְ קַדִּישָׁא, וְכָל מְסַאֲבִין יְקַרְבוּן בְּךָ, וְוִי לְעֲלָמָא בְּהַהוּא
 זְמַנָּא.

נִחַת וַיְתִיב בְּסוּלְסָלְגִיחֵהּ, אָמַר רַבִּי זִירָא לְשַׁמְשִׁיהּ, זִיל
 וַאֲיָמָא לִיחֵה לְמַר, אִי אִיעוּל קַמִּיחֵה. עָאֵל שַׁמְשִׁיהּ, אָמַר
 הָא רַבִּי זִירָא הָכָא, לָא אֲשַׁנַּח בִּיחֵה, וְלֹא זְקִיף עֵינוּהִי.
 לְבַתַּר אָמַר, רַבִּי זִירָא לִיעוּל, וְאַתְּ תִיב לְבַר. עָאֵל ר' זִירָא,
 וְאַרְכִין בְּרַבּוּי, וַיְתִיב קַמִּיחֵה. חָמָא ר' אֶלְעָזָר, בְּטַש
 בְּרַגְלִיחֵהּ, אָמַר קוּם מִהָתָם, וְתִיב בְּאַרְחָךְ, קָם וַיְתִיב
 בְּאַרְחִיחֵהּ.

אָמַר רַבִּי זִירָא, הָאִי דְּמַר דְּהוּהּ בְּכִי, מַאי חָזָא. אָמַר,
 אַרְבַּבְתָּא תְּבִירָא סְגִיָּאָה דְּכָל עֲלָמָא, חֲזִינָא הַהוּא
 אַבְנָא יְקִירָא קַדִּישָׁא, דְּמִינָה אֲשַׁתִּיל עֲלָמָא. וְהַהוּא אַבְנָא

הָוָה, דְּשׁוּי יַעֲקֹב רִישִׁיָּה עֲלֶיהָ.

וְכִי אֲבָנָא דְּמִינָה אֲשֶׁתִּיל כָּל עֲלָמָא, וְהָוָה רִישִׁיָּה מְשַׁקְעָא
בְּתַהוּמָא רַבָּא, הֵיךְ יָכוֹל יַעֲקֹב לְנַעֲנְעָה לָהּ. אֲלָא הָוָה
אֲבָנָא, זְוִייתִיה מְשַׁקְעֵן בְּתַהוּמָא רַבָּא, וְרִישִׁיָּה אֲתַמְגּוּס
בְּבִי מְקַדְשָׁא, וְעֲלֶיהָ קִדְשׁ קוּדְשִׁין, וְשְׂכִינְתָא יִקְרָא עִילָאָה
עֲלֶיהָ. הָדָא הוּא דְכְּתִיב, (בראשית מט) מִשָּׁם רוּעָה אֶבֶן יִשְׂרָאֵל.
וְשָׁמָּה קַדִּישָׁא דְּמַלְכָּא עִילָאָה הָוָה גְּלִיף עֲלֶיהָ.

כִּד אָתָּא יַעֲקֹב, קָרָא הָוָה שְׁמָא קַדִּישָׁא, וְנִסְבָּה מִפְּאֵן,
וְשׁוּיָה בְּהָוָה אֲתֵר דְּקִדְשׁ גְּדֻשִׁין הָוָה תַּמָּן. אָמַר רַבִּי
זִירָא, אֲנָא שְׁמַעְנָא בְּשֵׁם ר' בּוּ, דְּאָמַר רָזָא דְּמַלְכָּה בְּהַאי,
וְלֹא אֲדַכְרְנָא.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, אִי רַבִּי זִירָא דְּעָתִי אָחִים עֲלֶיהָ. וְדִילְמָא
הָאִי מְלָה שְׁמַעְתָּ, וְכַךְ הוּא בְּרִירָא דְּמַלְתָּא, דְּכְּתִיב
(שם כח) וַיִּקַּח מֵאֲבְנֵי הַמָּקוֹם, אֶבֶן אֶחָת מֵאֲבְנֵי הַמָּקוֹם.
מֵאִיזָה מָקוֹם, מִמָּקוֹם הַיְדוּעַ, שֶׁהוּא מָקוֹם הַתְּהוּם, שְׁשָׁם
אֲבָנִים שְׁשׁוֹחֲקִים מִים לְכָל הָעוֹלָם. הָדָא הוּא דְכְּתִיב, (איוב
יד) אֲבָנִים שְׂחָקוּ מִים.

הָאֶבֶן הַזֹּאת, הֵיטָה עֵיקַר לְכָלָם, וְהֵיטָה עוֹלָה עַד מָקוֹם
שְׁהֵיהָ שָׁם בֵּית הַמְּקַדָּשׁ. וַיַּעֲקֹב לֹא הֵיטָה כְּפוּנְתוֹ עַל
שׁוּם אֶחָת מֵהֶן, אֲלָא עָלֶיהָ, מִשׁוּם דְּרַמִּיזָא לִיה רַמִּיזָא. מַה
הִיא הַכֹּל אֲשֶׁתִּיל מִינָהּ, כִּד יַעֲקֹב כָּל עֲלָמָא אֲשֶׁתִּיל מִינָהּ.
בְּאִזְתָּהּ שָׁעָה וַיִּקַּח מֵאֲבְנֵי הַמָּקוֹם, שֶׁהִיא עֵיקַר כָּל הָעוֹלָם,

וַיֵּשֶׁם מִרְאשׁוֹתָיו, שָׁם בָּלְבוּ שֶׁהִיא מִרְאשׁוֹתָיו,
 דוּגְמַת זֶה כְּזוֹ. מִיָּד וַיִּשְׁכַּב בַּמָּקוֹם הַהוּא, כְּלוֹמֵר, נְתִישְׁבָּה
 דַּעְתּוֹ בְּאוֹתוֹ מְקוֹם.

וְסִימָן יָדוּעַ לָקַח, אָמַר זוֹ הִיא דוּגְמַת שְׁלִי, וְאִם לָזוֹ תִּהְיֶה
 שׁוֹם מַעֲלָה, בְּיָדוּעַ שִׁיְהִיָּה לִי מַעֲלָה. וְעַל כֵּן שָׁם לְבוּ
 עָלֶיָּה, וְנָדַר נָדַר, דְּכַתִּיב, (בראשית כח) וְהָאֵבֶן הַזֹּאת אֲשֶׁר
 שָׁמַתִּי מִצֵּבָה. כְּלוֹמֵר, אִם הָאֵבֶן הַזֹּאת אֲשֶׁר שָׁמַתִּי מִצֵּבָה
 יִהְיֶה בֵּית אֱלֹהִים, מִיָּד וְכֹל אֲשֶׁר תִּתֵּן לִי עֲשֵׂר אֲעֲשֶׂרנִי לָךְ.
 נָדַר הַמַּעֲשֵׂר. אָמַר רַבִּי זִירָא, הָא וּדְאִי שְׁמַעְנָא.

אָמַר לִיה, עַל הָאִי אֲתִקְרִי (שם מט) אֵבֶן יִשְׂרָאֵל. כְּלוֹמֵר,
 נִקְרָאָה כֵּן עַל שְׁמוֹ, עַל שֶׁנָּתַן לְבוּ וְעֵינָיו עָלֶיָּה.
 וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא עֹשֶׂה אוֹתָהּ בֵּית עוֹלָמִים, וְשָׁם הִיְתָה
 שְׁכִינָתוֹ.

וְעַל דָּא בְּכִינָא, דְּחִזִּינָא דְּעַל הָאִי אֵבֶנָא, זְמִינִין לְשׁוֹאָה
 סוֹאֲבַת עַמְמֵיָא, וּפְגָרִי מִיִּתְיָא. מֵאֵן לָא יִבְכִּי, וְוִי
 לְעֵלְמָא, וְוִי לְהַהוּא זִימְנָא, וְוִי לְהַהוּא דְרָא. בְּכָה כַּד
 בְּקַדְמִיתָא, אֲתִנַּח וְאֲשִׁתִּיק. לְבַתֵּר חֲזַר וְאָמַר, וְוִי לְאִינּוֹן
 דִּיהוֹן זְמִינִין בְּעֵלְמָא, כַּד יִתְעַר מְלַכָּא עֵילְאָה דְּעֵלְמָא.

בְּכָה רַבִּי זִירָא, אָמַר מְלַכָּא קַדִּישָׁא יָדַע דִּין, יָאוּת הוּא
 לְמַבְכִּי עָלָה. זְכַאִין אֲתוֹן צְדִיקָיָא, דְּאֲתוֹן קַדִּישִׁין
 בְּעֵלְמָא דִּין, וּבְעֵלְמָא דְאֲתִי.

פְּרֻשַׁתָּא יַח. (שם כח) וַיַּחֲלֹם וְהִנֵּה סֶלֶם מַעֲבָ אֶרְצָה וְגו', עַלְיִם

וַיֵּרְדִים בּוֹ. רַבִּי פֶתַח בְּהַאי קָרָא, (שיר השירים ד)
 כְּמַגְדֵּל דְּדוֹד צְוֹאֲרֵךְ בְּנוֹי לְתַלְפִּיּוֹת אֶלְפֵי הַמַּגֵּן תִּלְוֵי עֲלָיו כֹּל
 שְׁלֵטֵי הַגְּבָרִים. אָמַר רַבִּי, כָּל הַדְּבָרִים יִכְלוּ וְהַתּוֹרָה לֹא
 תִּכְלֶה. וְאִין דְּבַר חֲבִיב לְפָנֵי הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, כְּמוֹ הַתּוֹרָה
 וְלוֹמְדֶיהָ. דְּתַנּוּ, כָּל הַמִּתְעַסֵּק בַּתּוֹרָה בְּכָל יוֹם, יִתְחַדְּשׁוּ לוֹ
 סְתָרִים שֶׁל מַעְלָה. וְהַתּוֹרָה אוֹמֶרֶת לוֹ, (שם ח) אֲשַׁקֵּךְ מִיַּיִן
 הַרְקַח מֵעֵסִים רַמְנִי. זֶהוּ יֵינָה שֶׁל תּוֹרָה. וְזֶהוּ יַיִן הַמְּשׁוּמָר
 בְּעֵנְבֵי מִשְׁשֶׁת יָמֵי בְּרֵאשִׁית. וְהֵם דְּבָרִים הָעֵתִידִים
 לְהַגְלוֹת לְצַדִּיקִים לְעֵתִיד לָבֵא.

קָם רַבִּי בּוֹ עַל רַגְלָיו וְאָמַר, אֵי כֶּךָ הוּא, לָא הוּהּ לִיה
 לְמִימַר, אֵלֵא יַיִן הַמְּשׁוּמָר בְּעֵנְבֵי מַהֲרָ סִינֵי, מַהוּ
 מִשְׁשֶׁת יָמֵי בְּרֵאשִׁית. אָמַר לִיה, אֵינּוֹן עוֹמְקֵי סְדְרֵי
 בְּרֵאשִׁית, דִּלָּא אֵיתְגַּלוּ לְבַר נֶשׁ, וְזַמְיִנֵן צַדִּיקָא לְמַגְדַּע
 לוֹן, כְּגוֹוְנָא דָּא יְנַדְעוֹן אֵינּוֹן דְּעֵסְקוּ בְּאוֹרֵייתָא תְּדִיר.
 וְתֵאנָא, אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, רָזָא אוֹרֵייתָא לְחַכְמִין אֲתִיְהִיבוּ,
 לְאֵינּוֹן דְּאֲתַעְסִיקוּ בְּאוֹרֵייתָא תְּדִיר. וְתַנִּי רַבִּי
 יְהוּדָה, כָּל מֵאן דְּהוּא עֵסִיק בְּאוֹרֵייתָא כָּל צְרָכּוֹ, סְלִקִּין לִיה
 לְנִשְׁמַתִּיהָ לְעִילָא, כִּד אִיהוּ נָאִים בְּשִׁינְתִּיהָ, וְאוֹלְפִין לִיה
 מֵעוֹמְקֵי תּוֹרָה. וּמִינָהּ דּוּבְכָן וּמְרַחֲשֵׁן שְׁפוּוֹתִיהָ בִּימְמָא,
 הָדָא הוּא דְכֵתִיב, (שם ז) דּוּבַב שְׁפַתֵי יִשְׁנִים.

אָמַר רַבִּי יַעֲחֵק, כָּל הַמִּתְעַסֵּק בַּתּוֹרָה לְשִׁמְהָ, כְּשֶׁהוּא יֵשֵׁן
 בְּלִילָהּ, נִשְׁמַתּוּ עוֹלָה לְמַעְלָה וּמֵרָאִין לָהּ אוֹתָן

הַדְּבָרִים הָעֲתִידִין לְהִיזֵת בְּעוֹלָם.

רַבִּי יוֹסֵי הָוָה יְתִיב וְעָסִיק בְּאוּרֵיזְתָּא, אֲתָא לְגַבִּיהַּ רַבִּי אָבָא, אָמַר רַבִּי יוֹסֵי מְאִרִי דְשִׁמְעֵתָא אֲתָא. קָם קַמִּיהַּ, יָתְבוּ וְאֲתַעְסְקוּ בְּאוּרֵיזְתָּא, עַד דְּהוּוּ יָתְבִי, רַמֵּשׁ לִילֵיָא, יָתְבוּ וְאֲתַעְסְקוּ בָּהּ, עַד פְּלַגוֹת לִילֵיָא.

אֲדַמִּיד רַבִּי אָבָא, וְרַבִּי יוֹסֵי הָוָה יְתִיב, חָמָא לְרַבִּי אָבָא, דְּאֲנָפוּי מְסַמְקֵי טְפִי, וְהוּא חֵידָה, וְחָמָא נְהוּרָא רַבָּא בְּבֵיתָא. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, שְׁמַע מִינִיהַּ דְּשִׁבְיֵתָא חָמָא. אֲרַכִּין עֵינױ, יְתִיב תַּמָּן. עַד דְּהָוָה סָלִיק שְׁחֵרוּתָא דְעַפְרָא, וְנְהוּרָא הָוָה נְהִיר בְּבֵיתָא, עַד דְּזַקַף עֵינױ, חָמָא עַפְרָא וְאֲתַחֲשַׁף בֵּיתָא.

אִיתְעַר רַבִּי אָבָא, וְאֲנָפוּי הוּוּ נְהִירִין, וְעֵינױ חֵיכִין. אַחִיד בֵּיהַּ רַבִּי יוֹסֵי, אָמַר רַבִּי אָבָא, אָנָּא יְדַעְנָא מָה אֲתָּ בְּעֵי. חֵידָה, רְזִין עֲלָאִין חֲמִית, וּבְשַׁעְתָּא דְאַחִיד נִשְׁמַתָּא דִּילִי מְאִרִי דְאַפִּיָא, סָלִיק לָהּ לְאַדְרִין רַבְרַבִּין וְעִילָאִין.

וְחֲמִית נִשְׁמַתְהוּן דְשִׁאָר עֲדִיקָא דְסִלְקֵי תַמָּן, וְאָמַר לוֹן וּפְאִין אֲתוֹן עֲדִיקָא, דְּבַגְיֵיכוֹן אָנָּא אֲתַבְּנִי בְּבַגְיֵינָא קְדוּשָׁא, דְשִׁמָּא יְקָרָא, לְאַעְנָאָה לְחִילוּי דְמַלְכָּא עִילָאָה. וְחֲמִית אוּרֵיזְתִי, דְּהָוָה מְנַחֵא תַמָּן תְּלֵי תְלִים כְּמַגְדָּלָא רַבָּא. וּבַגְיֵי כַף חֲדִינָא בְּחוּלְקֵי, וְחֵיכִין עֵינָאִי.

אָמַר רַבִּי יַעֲחָק, אַל תְּתַמָּה עַל הָא דְרַבִּי אָבָא, דְּהָא קָרָא אַסְהִיד כַּף. דְּתַנְיֵן, עָשָׂה הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְזָה

הַמְמוֹנָה תִּהְיֶינּוּ, וְתִלְהַ מִּמֶּנּוּ כָּל שְׂאֵר הַצְּבָאוֹת, כִּהְיֶי
 צֹאֵר, שְׂכָל הַגּוֹף תִּלּוּי מִמֶּנּוּ. וּבְשָׁעָה שֶׁהַצְּדִיקִים עוֹסְקִים
 בַּתּוֹרָה, הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בּוֹנֵה עוֹלָמוֹ, וְנוֹתֵן שְׂמוֹ בְּקִרְבוֹ,
 לְהַגִּיעַ לְכָל, וּלְהַסְפִּיק לְעוֹלָם מִטּוֹבוֹ שֶׁל מְקוֹם.

וּבְשָׂאִין הַצְּדִיקִים עוֹסְקִין בַּתּוֹרָה, הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא נוֹטֵל
 שְׂמוֹ מִקְּרִבוֹ, וְאֵזִי הָעוֹלָם חָסֵר, וְהוּא אֵינוֹ בְּמַעֲלוֹת
 הַיְכוּלָת. מִנָּא לָן, דְּכַתִּיב, (שִׁיר הַשִּׁירִים ד) כְּמַגְדֵּל דְּדוֹד צֹאֲרָךְ
 בְּנוֵי לְתַלְפִּיּוֹת. אִם מְרַבִּים וּמַגְדִּילִים הַצְּדִיקִים תּוֹרָה כִּהְיֶי
 מַגְדֵּל, מִיָּד צֹאֲרָךְ בְּנוֵי לְתַלְפִּיּוֹת. זֶהוּ שֶׁהוּא צֹאֲרוֹ שֶׁל
 עוֹלָם, בְּנוֵי בְּבִנְיָן קְדוֹשׁ, שְׂכָל הַפִּיּוֹת תִּלּוּ וְנִלְאוּ לְדַעַת
 הַשְּׁנֵחָתוֹ, וְזֶהוּ תַלְפִּיּוֹת, כְּמָא דְאַתָּה אָמַר (בְּרַאשִׁית מו) וְתִלְהַ
 אֶרֶץ מִצְרַיִם.

וְאֵזִי אֶלְף הַמִּגֵּן תִּלּוּי עָלְיוֹ, וְכָל שְׁלִטֵי הַגְּבוּרִים, אוֹתֵן
 הַנְּקֻרָאִים אֶלְף אֶלְפִּין, וְכָל הַנְּשֹׂאֵר תִּלּוּיִם עָלְיוֹ, וְכָל
 הַשְּׁלִטִּין, וְכָל הָעוֹלָמוֹת, מְלָאִים מִטּוֹבוֹ שֶׁל מְקוֹם.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, וְהֵינּוּ דְכַתִּיב (שִׁם כח) וַיַּחֲלֵם וְהִנֵּה סָלָם
 מִצֵּב אֶרְצָה, כְּלוּמַר, כְּשֶׁהַצְּדִיקִים אֵינָם עוֹסְקִים
 בַּתּוֹרָה, סָלָם מִצֵּב אֶרְצָה, וְאֵינוֹ בְּמַעֲלָה. זְכוּ הַצְּדִיקִים
 וְעָסְקוּ בַּתּוֹרָה, רַאשׁוֹ מַגִּיעַ הַשְּׂמִימָה, אֵזִי יֵשׁ לוֹ מַעֲלָה, וְכָל
 טוֹב לֹא יַחְסֵר, וּמִיָּד וְהִנֵּה מְלָאכֵי אֱלֹהִים עוֹלִים וַיִּרְדִּים בּוֹ.
 מֵאִי בּוֹ. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, בְּשְׂמוֹ שֶׁל מְקוֹם. כְּמָה דְאַתָּה אָמַר

(* (תהלים קיח) נְגִילָה וְנִשְׂמָחָה בּוֹ.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, בּוֹ, בְּהֵוּא מְמוּנָה. וּמִפְּנֵי מַה. דְּכַתִּיב
 אַחֲרָיו, (בראשית כח) וְהִנֵּה ה' נֹצֵב עָלָיו, עַל הֵהוּא מְמוּנָה.
 מִפְּנֵי זֶה עוֹלִים וְיורְדִים בְּשָׁבִילוֹ. מִפְּנֵי שְׁמוֹ שֶׁל מְקוֹם,
 שֶׁהוּא נֹצֵב עָלָיו. אָמַר רַבִּי תַנְחוּם, לָמָּה נִקְרָא שְׁמוֹ מְלֶךְ
 שָׁלֵם, מִכָּל שְׂאֵר הַצְּבָאוֹת. שְׂאִין לָךְ נוֹשֵׂא שְׁמוֹ שֶׁל מְקוֹם
 בְּקֶרְבוֹ כְּמוֹ זֶה.

אָמַר רַבִּי יַעֲקֹב, רְמִזּוֹ לְיַעֲקֹב, וְהַשִּׁיבּוֹ עַל מַה שֶּׁנִּתְרַעַם לְפָנָיו
 הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. כְּלוּמַר, שְׂאֵם בְּנָיו יִזְכוּ לְעֶסֶק
 בַּתּוֹרָה וּבַמִּצְוֹת, יֵשׁ מַעֲלָה לָזֶה, וּמַעֲלָה לְבָנָיו. לֹא זָכוּ
 לְעֶסֶק בַּתּוֹרָה וּבַמִּצְוֹת, אִין מַעֲלָה לָזֶה, וְאִין מַעֲלָה לְבָנָיו.
 הָדָא הוּא דְכַתִּיב, (שם) וְהִנֵּה מִלְּאֲכֵי אֱלֹהִים עֲלִים וְיורְדִים בּוֹ.
 מִלְּאֲכֵי אֱלֹהִים, אֵלוֹ בְּנָיו שֶׁל יַעֲקֹב, וּבּוֹ עוֹלִים. לֹא זָכוּ,
 יורְדִים. בּוֹ: בְּשָׁבִילוֹ. בּוֹ: כְּשֵׁישׁ לוֹ מַעֲלָה יֵשׁ לָהֶם.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, כָּל שְׂרֵי הָאוּמוֹת, הֵיוּ עוֹלִים אוֹ יורְדִים
 בְּשָׁבִיל זֶה. כְּשֵׁישׁ לוֹ מַעֲלָה, יורְדִים שְׂרֵי הָאוּמוֹת.
 כְּשֵׁישׁ לוֹ ירידה, עוֹלִים. וְהַכֹּל תְּלוּי בְּבָנָיו שֶׁל יַעֲקֹב. אָמַר
 רַבִּי יְהוּדָה בַּר שְׁלום, אִין טוֹב וְאִין רָע בָּא לְעוֹלָם, אֵלָּא
 בְּשָׁבִיל בְּנָיו שֶׁל יַעֲקֹב.

הַגִּמּוֹן אַחַד בָּא לְרַבִּי אַבְהוֹ, וְאָמַר, אֵית לְאַתְכֶּנְפָא כָּל
 עֲלָמָא עֲלֵיכּוֹן, כְּעַל הָאִי גּוּבָא, לְאוּבְדָא לְכוּן מִן
 עֲלָמָא בְּשַׁעֲתָא חֲדָא. אוּמָה דָּא הִיא לֹא פְּלַחָה לְמַאֲרָה,
 כְּתִיב (דברים יא) וְעָצַר אֶת הַשָּׁמַיִם וְלֹא יְהִיָּה מָטָר וְהָאֲדָמָה לֹא

תִּתֵּן אֶת יְבוּלָהּ. אִי הִיא סְטִיּא, כָּל עֲלָמָא יִיבַד בְּגִינָהּ. אָמַר לִיה, וְהָא אַתּוֹן עֲבָדִין לָהּ דְּתַסְטִי וְלֹא תִהְיֶה בְּאוּרְחָא דְכַשְׂרָא. אָמַר לִיה חוּבְתִכּוֹן עֲבָדִין לְאַתְעָרָא לָן. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה שְׁפִיר קָאָמַר הֵהוּא הִגְמוֹן.

תָּנּוּ רַבְּנָן, (בראשית כח) וְהִנֵּה סָלֵם מַעֲבֵב אֶרְצָה, זֶהוּ בֵּית עוֹלָמִים. וְרֵאשׁוּ מַגִּיעַ הַשְּׁמַיְמָה, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר (שמות טו) מְכוּן לְשִׁבְתֶּךָ פְּעֻלַּת ה'. אִיזְהוּ רֵאשׁוּ, זֶהוּ צִיּוֹן, שְׁשָׁם הַשְּׂכִינָה, וְהַכְּרוּבִים, וְקִדְשׁ הַקִּדְשִׁים. אָמַר רַבִּי אַבְא, סוּלָם זֶה סִינִי, שָׁבוּ נִיתְּנָה תּוֹרָה, וְשָׁם נִגְלוּ מִרְכְּבוֹתָיו שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא.

רַבִּי בָּא בְּשֵׁם ר' יוֹחָנָן אָמַר, עוֹד אֵית לְאַסְתְּכֵלָא בְּהֵאִי קָרָא כְּדְבְקֵדְמִיתָא, (שיר השירים ד) כְּמַגְדֵּל דְדוּד צְוֹאֲרֵךְ בְּנוּי לְתַלְפִּיּוֹת, דְּהָא תְּנִינָן, אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר רַבִּי זִירָא, כָּל זְמַן שְׁיִשְׂרָאֵל הָיוּ עוֹסְקִים בְּתוֹרָה, בֵּית הַמְּקֻדָּשׁ הָיָה קָיָים, הֲדָא הוּא דְכִתִּיב כְּמַגְדֵּל דְדוּד צְוֹאֲרֵךְ בְּנוּי. אִי מַגְדָּלִים תּוֹרָה, בְּהֵאִי מַגְדָּל, צְוֹאֲרֵךְ בְּנוּי. מַהוּ צְוֹאֲרֵךְ, זֶה בֵּית הַמְּקֻדָּשׁ. הֲדָא הוּא דְכִתִּיב, (בראשית מה) וַיִּפֹּל עַל צְוֹאֲרֵי בְּנֵימִין אָחִיו וַיִּבֶךְ, מְלַמֵּד שְׁכָכָה עַל מְקֻדָּשׁ רֵאשׁוֹן וְעַל מְקֻדָּשׁ שְׁנִי.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, מַהוּ מַגְדָּל. אֵלָּא מַה מַגְדָּל דְדוּד, מַגְדָּל חֲזֹק, אַף הַמְתַּעֲסָקִים בְּתוֹרָה, צְרִיכִין חִיזוּק, וּבְגִין חֲזֹק. ר' תַּנְחוּם אָמַר, מַגְדָּל דְדוּד, מַה דְדוּד הָיָה מִתְּגַדֵּל בְּתוֹרָה יוֹתֵר

מִכָּל בְּנֵי דוֹרוֹ, כָּךְ הִמְתַּעֲסָקִים בַּתּוֹרָה, צָרִיכִין לְהִתְגַּדֵּל
בַּתּוֹרָה וְשָׁלֵא יִתְבַּטְּלוּ מִמֶּנָּה.

מֵה דוֹד הָיָה עוֹסֵק בַּתּוֹרָה לְיָלֵה וַיּוֹמַם, כָּךְ צָרִיךְ הָאָדָם
לְהִתְעַסֵּק בַּתּוֹרָה לְיָלֵה וַיּוֹמַם, וּבְעוֹד שִׁיתְעַסְקוּ בָּהּ,
וַיִּתְגַּדְּלוּ בָּהּ, כְּמִגְדֵּל דוֹד הַצּוֹאֵר כְּנֹוֹי בְּנִין חֹזֵק וְגֵדוֹל.

וְאִם לָאוּ, אֶלֶף הַמִּנּוּן תְּלוּי עָלָיו, אֵלּוּ אֶלֶף שָׁנִים שִׁיְהִיו
בְּגִלוּת, וְהִדְבָּר תְּלוּי אִם יִגְאָלוּ בּוֹ וְאִם לָאוּ. זְכוּ
בַּתּוֹרָה, יִגְאָלוּ בְּאֶלֶף שָׁנִים. לֹא זְכוּ, כָּל שְׁלֹטֵי הַגְּבוּרִים,
אָמַר רַבִּי תַנְחוּם, כָּל שְׁלֹטֵי הַגְּבוּרִים יִשְׁתַּעֲבְדוּ בָּהֶם,
וְלֹאֲחֵר בֵּין יִגְאָלוּ.

מִכָּאֵן אָמַר רַבִּי בָּא, וְהִנֵּה סָלַם מְצַב אֶרְצָה, זֶהוּ בֵּית
עוֹלָמִים, הַנּוֹצֵב בְּבִנְיָנוּ, בְּשָׁבִיל אוֹתָן הָעוֹסְקִין
בַּתּוֹרָה בְּאֶרֶץ. וְרֵאשׁוּ מַגִּיעַ הַשְּׁמַיְמָה, שֶׁהַמְּקַדָּשׁ הוּא
בְּמַעְלָה גְדוֹלָה, עַל כָּל הָעוֹלָם. וְהִנֵּה מְלֹאכֵי אֱלֹהִים עוֹלָיִם
וַיּוֹרְדִים בּוֹ, אֵלּוּ כְּהֵנִי מִשְׁמוֹרֶת.

ר' אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר, עַל שֶׁהוּא מְכוּוֹן כְּנֶגֶד יְרוּשָׁלַיִם שֶׁל מַעְלָה.
וְאוֹתָם הַשּׁוֹמְרִים יְרוּשָׁלַיִם שֶׁל מַעְלָה, הֵם שׁוֹמְרִים
יְרוּשָׁלַיִם שֶׁל מַטָּה. מִשְׁמַע, עוֹלָיִם וַיּוֹרְדִים.

מֵה מַעְלָה יוֹתֵר יֵשׁ בּוֹ. אָמַר רַבִּי אֱלִיעֶזֶר, זֶהוּ דְכַתִּיב וְהִנֵּה
ה' נֹצֵב עָלָיו. כְּמָה דָּאֵת אָמַר (תְּהִלִּים קכז) אִם ה' לֹא יִשְׁמַר
עִיר שְׁוֹא שְׁקֵד שׁוֹמֵר. וְהֵינּוּ דְכַתִּיב, וְהִנֵּה ה' נֹצֵב עָלָיו,
לְהִיּוֹת שׁוֹמֵר עַל אוֹתָן הַשּׁוֹמְרִים.

מֵהוּ עָלָיו. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, לְשִׁמְרָהּ. כְּמָה דְאֵתְ דְאָמַר,
 (ירמיה לט) וְעֵינֶיךָ שָׁיִם עָלָיו. כֶּךָ (מלכים א ט) וְהָיוּ עֵינָי וְלִבִּי
 שָׁם כָּל הַיָּמִים. וְלַעֲתִיד לָבֹא, עֲתִיד הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
 לְחַזֹּר לִירוּשָׁלַיִם, וְלִהְיוֹת חוֹמָה לְשׁוֹמְרָהּ. כְּמָה דְאֵתְ דְאָמַר,
 (זכריה ב) וְאָנִי אֶהְיֶה לָּהּ נֶאֱמָר ה' חוֹמַת אֵשׁ סָבִיב וְלִכְבוֹד
 אֶהְיֶה בְתוֹכָהּ.

(בראשית כח) הָאָרֶץ אֲשֶׁר אַתָּה שׁוֹכֵב עָלֶיהָ. אָמַר רַבִּי יִצְחָק,
 מִלְּמַד שֶׁקָּפַל לוֹ אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה,
 בֵּית הַמִּקְדָּשׁ מִמָּשׁ הָיָה, וְעָלָיו נִתְבַּשֵּׁר, וְעָלָיו הָיָה שׁוֹכֵב.
 מִשְׁמַע דְּכֶתִיב (שם) וַיִּשְׁכֵּב בַּמָּקוֹם הַהוּא.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, מִן הַג' אָבוֹת לֹא נִתְבַּשֵּׁר אֶחָד מֵהֶם עַל
 בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, אֶלָּא יַעֲקֹב, שֶׁהוּא שְׁלִישִׁי מִן הָאָבוֹת.
 וּבְנֵיגַד אֵלּוּ הַשְּׁלֹשָׁה: יִשְׂי, דָּוִד, שְׁלֹמֹה. שְׁלֹמֹה שֶׁהוּא הַג'
 בְּנָאוּ.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, יַעֲקֹב שֶׁהוּא הַג' נִתְבַּשֵּׁר עַל שְׁלֹמֹה, שֶׁהוּא
 הַג', שְׁיִבְנֶהוּ. זֶה אוֹהֵב נָשִׁים, וְזֶה אוֹהֵב נָשִׁים. זֶה
 עוֹמֵד בְּתוֹמוֹ, וְזֶה לֹא עוֹמֵד בְּתוֹמוֹ, דְּכֶתִיב (מלכים א יא) וַיְהִי
 לְעֵת זְקִנְתוֹ שְׁלֹמֹה נָשָׂיו הָפּוּ אֶת לִבָּבוֹ.

ר' יוסי פתח, יפה נוף משוש כל הארץ הר ציון ירפתי צפון
 קרית מלך רב. (תהלים מח) יפה נוף, זהו ירושלים, שהוא
 מתוק לנפש ומרפא לעצם. כְּמָה דְאֵתְ דְאָמַר (שיר השירים ד)
 נוֹפֵת תִּטּוֹפְנָה שְׁפֹתֶיךָ.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, אֶרֶץ מִצְרַיִם כָּל יוֹפֵי שָׂבָה נוֹף וְתַחֲפִנְחָם
 הָיוּ. נוֹף הָיָה הַמְּשׁוּבָח מִכָּלָם, שֶׁהָיְתָה בְּשִׁלְשׁ מֵאוֹת
 וְתִשְׁעִים וְחָמֵשׁ תַּכְשִׁיטִין שֶׁל יוֹפֵי. וְצִיּוֹן גְּדֹלָה בְּיוֹפֵי וְהָדָר
 עַל נוֹף. דָּאָמַר רַבִּי יְהוּדָה לָמָּה נִקְרָא שְׁמָהּ צִיּוֹן, מֵהַ הַצִּיּוֹן
 עוֹמֵד לָגַם לְהִסְתַּכֵּל בּוֹ כּו'.
 וְהָיְתָה גְּדוֹלָה בְּיוֹפֵי מִנוֹף, הֵדָא הוּא דְכַתִּיב, (תהלים מח) יָפָה

נוֹף מְשׁוֹשׁ כָּל הָאֶרֶץ הִר צִיּוֹן יִרְבְּתִי צְפוֹן, שְׂכָל מִי
 שֶׁהָיָה רוֹאֵה אוֹתָהּ, הָיָה שָׂמֵחַ. דְּתַנְיָא, אָמַר רַבִּי יוֹסִי אָמַר
 רַבִּי חִיָּיא, מֵעוֹלָם לֹא נִכְנַס אָדָם בִּירוּשָׁלַיִם וְהָיָה עֵצֵב,
 לְקַיִּים מֵהַ שְׁנֵי אָמַר מְשׁוֹשׁ כָּל הָאֶרֶץ.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, בֵּינּוֹן שֶׁשָּׂכַב יַעֲקֹב עָלֶיהָ, נִתְיָשֵׁב דְּעֵתוֹ,
 וְנִגְלָתָה עָלָיו הַשְּׂכִינָה וְדַבְּרָה עִמוֹ, מֵהַ שְׁלֵא הָיָה
 קוֹדֵם לָכֵן. דָּאָמַר רַבִּי יִצְחָק, עַד שֶׁעָמַד יַעֲקֹב בְּאוֹתוֹ מְקוֹם,
 לֹא נִגְלָתָה עָלָיו הַשְּׂכִינָה.

בֵּינּוֹן שֶׁרָאָה יַעֲקֹב כֶּף, יָדַע שֶׁהַמְּקוֹם גָּרָם לוֹ, וְהִקִּיץ מִשְׁנָתוֹ,
 וְנִתְיָרָא שְׂמָא דְּדָבָר אַחֲרֵי הָיָה, וַיִּשְׁכַּב כְּבַתְחִלָּה. אָמַר
 לִיָּה קוֹדֶשׁא בְּרִיךְ הוּא, יַעֲקֹב, לֹא כֶף הוּא, אֲנִי ה' אֱלֹהֵי
 אַבְרָהָם אָבִיךָ וְאֱלֹהֵי יִצְחָק. וְעוֹד הָאֶרֶץ אֲשֶׁר אַתָּה שׁוֹכֵב
 עָלֶיהָ לָךְ אֶתְנַנְּה וּלְזֶרְעֶךָ. וְלֹא אֶתְנַנְּה לְאוֹמָה אַחֲרֵת,
 בְּגִילוּי הַשְּׂכִינָה עַל הָאֶרֶץ.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, מֵהוּ אֲשֶׁר אַתָּה שׁוֹכֵב עָלֶיהָ. אֵלֶּא כְּשֵׁם
 שֶׁאַתָּה שׁוֹכֵב עָלֶיהָ וְנִבְנְוָה עִמָּךְ, כֶּף זֶרְעֶךָ הַנִּבְנְוָה

תְּהִיָּה מְצוּיָה עִמָּהֶם, וְלֹא עִם אוֹמְהָ אַחֲרֶת.

ר' יַעֲקֹב פָּתַח, (ישעיה כו) יִחַן רָשָׁע בֵּל לָמַד צָדֵק. תִּנְיָא, אָמַר רַבִּי יַעֲקֹב, וּוִי שְׁהַרְשָׁע יוֹחֵן בְּעוֹלָם הַזֶּה, זֶה זֶרְעוֹ שֶׁל עֲשׂוֹ הַרְשָׁע. וּמִפְּנֵי מָה יֵשׁ לָהֶם חֵן וְרַחֲמִים. מִפְּנֵי שִׁזְרְעוּ שֶׁל יַעֲקֹב לֹא לָמַד צָדֵק. בְּאֶרֶץ נִכְחוֹת יַעֲוֹל, זֶה יְרוּשָׁלַיִם, שֶׁהִיא אֶרֶץ נִכּוּחוֹת.

מֵהוּ יַעֲוֹל, אָמַר רַבִּי יַעֲקֹב, אֲוִירָא דְאַרְעָא יִשְׂרָאֵל מִחֲבִים. וּמִרְמֹז נְבוּאָה. וְזֶרְעוֹ שֶׁל עֲשׂוֹ יַעֲוֹל הָאִוִיר וְהַנְּבוּאָה. מִפְּנֵי מָה, מִפְּנֵי שִׁזְרְעוּ שֶׁל יַעֲקֹב לֹא רָאָה גְאוֹת ה', וְאֵינָם עוֹסְקִים בַּתּוֹרָה, וְעַל כֵּן יוֹחֵן רָשָׁע וַיַּעֲוֹל טוֹב הָאֶרֶץ וְהַנְּבוּאָה. ר"י בְּר' יְהוֹשֻׁעַ אָמַר, יוֹחֵן רָשָׁע, אֵלּוֹ אוֹמוֹת הָעוֹלָם שִׁישׁ לָהֶם מִמְשָׁלָה בְּעוֹלָם הַזֶּה, מִפְּנֵי שֶׁלֹּא לָמַד יִשְׂרָאֵל צָדֵק.

זֶהָר חֲדָשׁ

פְּרֻשַׁת וַיֵּשֶׁב

תָּא חֲזִי, כַּמָּה שְׁנֵין יְתִיב הֵהוּא צְדִיק, דְּלֹא חָזָא לְאַבּוּהָ עֲשָׂרִין וּתְרִין שְׁנֵין. הָא אֵינּוֹן יְתִבּוּ בְּמַצָּרִים, עֲשָׂרִים וּתְרִין שְׁנֵין, לְכָל שַׁבָּט וְשַׁבָּט מֵאֵינוֹן עֲשָׂר שַׁבָּטִין דְּזַבִּינוּ לִיה, לְפּוֹם חוֹשְׁבָנָא הוּוּ מְאֵתָן וְעֲשָׂרִין שְׁנֵין לְכָלְהוּ, דִּל מִינֵיהּ עֲשָׂר שְׁנֵין, דְּנִכְיִתּוּ לֹזן בְּדִינָא דְלַעֲיָלָא, בְּגִין עֲשָׂר שַׁבָּטִין קְדִישִׁין דְּמִיתּוּ תַּמָּן בְּמַצָּרִים, אֲשֶׁתְּאָרוּ מְאֵתָן וְעֲשָׂר,